

Anti-pestprotocol

Kwaliteitskaart

Onderwerp: Veiligheidsplan

Geëvalueerd: 21-10-2024

Verantwoordelijk: directie

Anti-pestprotocol

Op onze school vinden we het belangrijk dat alle leerlingen zich veilig en gezien voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Helaas komt pesten op iedere school voor, ook bij ons. Daarom hebben we een anti-pestprotocol opgesteld. Dit protocol helpt ons om pestgedrag te herkennen, bespreekbaar te maken en effectief aan te pakken. Door duidelijke afspraken te maken, kunnen leerlingen en volwassenen elkaar aanspreken wanneer er zich ongewenste situaties voordoen. Met wederzijds respect en steun zorgen we ervoor dat iedereen met plezier naar school gaat. Ons pestprotocol wordt dan ook gedragen door de leerkrachten, de directie en de ouders in de MR. Zo werken we samen aan een veilige leeromgeving voor alle kinderen. Ons preventieve beleid beschrijven we in ons veiligheidsplan.

Zowel kinderen als volwassenen komen in hun leven situaties tegen waarin er sprake is van plagen, pesten of ruzie. Hoewel deze begrippen soms door elkaar gehaald worden, zijn ze elk verschillend van aard en effect. Het is belangrijk om als opvoeder, leerkracht of ouder goed te kunnen herkennen welk gedrag zich voordoet, zodat er passend gereageerd kan worden. In de onderstaande uitleg worden de verschillen tussen plagen, pesten en ruzie verduidelijkt, zodat gedrag beter geduid kan worden en kinderen op een effectieve manier ondersteund kunnen worden.

Anti-pestprotocol	1
Plagen, pesten of ruzie?	2
Welke vormen van pesten zijn er?	3
Signaleren van pestgedrag	4
Mogelijke signalen om pesters te herkennen	6
Welke rollen zijn er bij pestgedrag?	7
Rollen	9
Van preventie naar handelen	11
Vier-sporenbeleid	12
Maatregelen op Individueel Niveau	14

Anti-pestprotocol

Plagen, pesten of ruzie?

1. Plagen

- Definitie: Plagen is een wederzijds, vaak speels gedrag waarbij kinderen elkaar op een vriendelijke manier uitdagen of stoeien. Het is meestal onschuldig en beide partijen kunnen erom lachen.
- Kenmerken:
 - Is kortstondig en niet constant.
 - Gebeurt vaak tussen vrienden of bekenden.
 - Beide partijen voelen zich in principe prettig, zelfs als het wat uitdagend is.
- Effect: Plagen kan positief zijn en hoort bij sociale ontwikkeling. Het kan helpen bij het leren van sociale grenzen.

2. Pesten (omwisselen met ruzie.. volgordelijkheid ruzie, plagen, pesten)

- Definitie: Pesten is een systematisch, herhaald en opzettelijk negatief gedrag, gericht tegen een persoon die zich vaak niet kan verdedigen.
- Kenmerken:
 - Ongelijkwaardige machtsverhouding tussen pestkop en slachtoffer.
 - Herhaling over een langere periode.
 - Negatieve intentie: de pestkop wil het slachtoffer kwetsen of kleineren.
 - Het slachtoffer voelt zich vaak verdrietig, angstig, of onzeker.
- Effect: Pesten heeft een langdurige, negatieve impact op het welzijn van een kind. Het kan leiden tot problemen zoals een laag zelfbeeld, angst, en zelfs depressie.

3. Ruzie

- Definitie: Ruzie is een conflict tussen twee (of meer) kinderen waarbij beide partijen betrokken zijn en meestal gelijkwaardige macht hebben.
- Kenmerken:
 - Is vaak een eenmalige of kortstondige gebeurtenis.
 - Beide partijen hebben een verschillende mening of belang en proberen hun gelijk te halen.
 - Kan emotioneel zijn, maar beide kinderen kunnen praten en uiteindelijk tot een oplossing komen.
- Effect: Ruzies kunnen gezond zijn, aangezien ze kinderen leren om conflicten op te lossen en hun gevoelens te uiten.

Duiding

Het is belangrijk om bij het beoordelen van een situatie naar de kenmerken van deze drie begrippen te kijken. Als een kind iets aangeeft, kan het helpen om te vragen:

- Gebeurt dit vaak?
- Is het altijd dezelfde persoon die het doet?
- Hoe voel je je erbij?

Door deze vragen te stellen, kan bepaald gedrag beter worden begrepen en geduïd. Bijvoorbeeld, als een situatie zich herhaaldelijk voordoet en één kind zich continu machteloos voelt, kan dit duiden op **pesten**. Als het een eenmalig conflict betreft waarbij beide partijen kunnen uitpraten, is het waarschijnlijk een ruzie.

Anti-pestprotocol

Welke vormen van pesten zijn er?

Pesten is een complex probleem dat in verschillende vormen kan voorkomen. Het gaat niet alleen om fysiek geweld of het buitensluiten van iemand. Pesten kan zich op allerlei manieren uiten, van subtiele opmerkingen tot digitaal misbruik. Het herkennen van deze verschillende vormen van pesten is belangrijk, zodat we ze effectief kunnen aanpakken. Hieronder worden de meest voorkomende uitingsvormen van pesten beschreven om inzicht te geven in de vele manieren waarop kinderen gepest kunnen worden.

Lichamelijk Pesten

Bij lichamelijk pesten wordt direct fysiek geweld gebruikt om een ander kind te intimideren of pijn te doen. Dit kan variëren van duwen, slaan, schoppen en met dingen naar iemand gooien, tot dreigen met geweld of zomaar aanvallen zonder reden. Het slachtoffer wordt bewust bang gemaakt en voelt zich vaak hulpeloos in deze situatie.

Pesten met Spullen

Deze vorm van pesten gaat niet alleen om directe fysieke agressie, maar ook om het manipuleren en beschadigen van persoonlijke bezittingen. Een kind kan bijvoorbeeld gedwongen worden om spullen, zoals schoenen, tassen of geld, af te staan. Ook kunnen pesters anderen uitsluiten van bepaalde plekken met zinnen als: "Hier spelen wij altijd" of "Dit is ons terrein." Daarnaast kunnen ze andermans spullen kapot maken of kwijtraken om zo te treiteren.

Pesten met Woorden

Verbale agressie is een veelvoorkomende vorm van pesten. Dit gebeurt door iemand te beledigen, uit te schelden, belachelijk te maken of in verlegenheid te brengen. Ook het uitlachen van iemand in zijn of haar gezicht of het uitschelden op sociale media valt hieronder. Het effect van pesten met woorden kan net zo schadelijk zijn als fysiek pesten, omdat het een blijvende impact kan hebben op het zelfbeeld en het gevoel van eigenwaarde van het slachtoffer.

Pesten door Buitensluiten of Negeren

Bij deze vorm van pesten wordt iemand bewust genegeerd of buitengesloten uit sociale activiteiten. Voorbeelden hiervan zijn weglomen van een kind dat wil meespelen, zeggen dat het weg moet gaan, of simpelweg niet luisteren door bijvoorbeeld de handen over de oren te houden. Andere uitingen zijn nare gebaren maken, doen alsof het kind niet bestaat of anderen onder druk zetten om niet met het slachtoffer te praten of te spelen. Dit buitensluiten kan ook digitaal plaatsvinden, bijvoorbeeld door niet te reageren op berichten of iemand direct te blokkeren op sociale media.

Pesten Achter de Rug van het Slachtoffer

Deze vorm van pesten gebeurt als het slachtoffer er zelf niet bij is. Hierbij wordt bijvoorbeeld tegen andere kinderen gezegd dat ze met een bepaald kind niet mogen spelen, of er wordt geroddeld en lelijke dingen worden gezegd over anderen, zowel in persoon als online. Ook kan er op sociale media worden opgeroepen om een kind te blokkeren. Dit kan het slachtoffer het gevoel geven dat hij of zij nergens veilig is.

Digitaal Pesten (Cyberpesten)

Anti-pestprotocol

Met de toename van sociale media en digitale communicatie is digitaal pesten een groeiend probleem geworden. Dit kan variëren van het maken en verspreiden van ongewenste foto's en filmpjes, dreigtweets plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, tot het versturen van scheldberichten of anonieme dreigmails. Ook het bewerken van foto's of het plaatsen van gemanipuleerde video's met grove teksten vallen hieronder. Andere vormen van digitaal pesten zijn bijvoorbeeld 'happy slapping' (iemand wordt 'voor de grap' geslagen en dit wordt gefilmd en online gezet) of het versturen van digitale bommen, zoals een overdaad aan berichten op Snapchat, WhatsApp, of via e-mail. Nog ernstigere vormen zijn het maken van haatprofielen of het misbruiken van intieme beelden (sexting). Het is belangrijk op te merken dat veel sociale media-apps een minimumleeftijd van 13 jaar vereisen. Hier ligt dus ook een belangrijke verantwoordelijkheid bij ouders om hun kinderen te beschermen tegen digitaal pesten.

Conclusie

Pesten kent vele vormen en kan zich zowel fysiek, verbaal, sociaal als digitaal uiten. Door bewust te zijn van deze verschillende vormen, kunnen we pesten sneller signaleren en ingrijpen wanneer nodig. Het doel is om kinderen een veilige en plezierige schooltijd te bieden, waarbij we gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen om pesten te voorkomen en tegen te gaan.

Signaleren van pestgedrag

Op de Fatimaschool hechten we veel waarde aan de observaties van zowel leerkrachten als ouders. Zij spelen een cruciale rol in het vroegtijdig signaleren van mogelijk pestgedrag. Wanneer er een signaal binnenkomt, gaan we vrijwel direct met het kind in gesprek. Op deze manier kunnen we een duidelijk beeld krijgen van de situatie en in een vroeg stadium ingrijpen. Dit stelt ons in staat om een veilige en fijne schoolomgeving voor alle kinderen te waarborgen.

Het signaleren van pestgedrag kan lastig zijn, omdat niet alle vormen even zichtbaar zijn. Leerkrachten spelen echter een cruciale rol in het herkennen van pestgedrag en het ondernemen van concrete acties om dit gedrag aan te pakken. Hieronder worden per vorm van pesten signalen en acties voor de leerkracht besproken.

Per vorm van pesten hebben we mogelijke signaleringen toegevoegd en acties die een leerkracht (in overleg met IB, directie en ouders zouden kunnen uitvoeren).

+++ 'mogelijke concrete acties' +++

1. Lichamelijk Pesten

Hoe te signaleren?

- Kinderen hebben regelmatig onverklaarbare blauwe plekken, schrammen of kapotte kleding.
- Een kind oogt bang, trekt zich terug, of reageert angstig in de buurt van bepaalde kinderen.
- Er zijn observaties van fysiek geweld op het schoolplein, in de gang of in de klas.

Concrete acties van de leerkracht

- Let op veranderingen in gedrag of fysieke signalen zoals blauwe plekken of kapotte spullen.
- Voer regelmatig controle- en observatierondes uit op het schoolplein, vooral in afgelegen hoekjes waar fysiek pesten vaak plaatsvindt.
- Ga direct in gesprek met het kind dat mogelijk slachtoffer is en bied een veilige omgeving om te vertellen wat er speelt.
- Spreek de dader(s) aan op hun gedrag en leg duidelijk uit dat fysiek geweld onacceptabel is.

Anti-pestprotocol

- Maak afspraken met de hele klas over lichamelijke grenzen en respect voor elkaar.
- Werk samen met de ouders van zowel de pester als het slachtoffer om een gezamenlijke aanpak te creëren.

2. Pesten met Spullen

Hoe te signaleren?

- Een kind raakt regelmatig spullen kwijt, of spullen worden beschadigd teruggevonden.
- Het kind vraagt opvallend vaak om nieuwe materialen of leent steeds vaker spullen van anderen.
- Het kind lijkt bang om bepaalde plekken te betreden of houdt zijn/haar spullen continu in de gaten.

Concrete acties van de leerkracht

- Bespreek in de klas het belang van respect voor andermans eigendommen.
- Houd toezicht op plekken waar kinderen hun spullen opbergen, zoals de gang of kapstokken.
- Observeer gedrag van kinderen die vaak in de buurt zijn van het kind dat klaagt over kapotte of kwijtgeraakte spullen.
- Ga in gesprek met het slachtoffer om te begrijpen wat er gebeurt en bespreek het met ouders als dat nodig is.
- Spreek de dader(s) direct aan en laat ze verantwoordelijkheid nemen voor hun acties, bijvoorbeeld door beschadigde spullen te vervangen.

3. Pesten met Woorden

Hoe te signaleren?

- Een kind wordt opvallend vaak belachelijk gemaakt, uitgelachen of genegeerd door andere kinderen.
- Het kind toont tekenen van verdriet, schaamte, of onzekerheid, zoals niet willen praten in de klas of vermijden van sociale situaties.
- Er wordt gelach gehoord na opmerkingen die mogelijk kwetsend kunnen zijn.

Concrete acties van de leerkracht

- Wees alert op pestgedrag in en buiten de klas, vooral in momenten waarin kinderen informeel met elkaar omgaan.
- Stel duidelijke regels op voor taalgebruik in de klas en bespreek wat kwetsende opmerkingen kunnen veroorzaken.
- Onderbreek direct kwetsende opmerkingen en bespreek het gedrag met de klas.
- Creëer een klasomgeving waarin kinderen open kunnen praten over hoe bepaalde woorden hen laten voelen.
- Zorg voor individuele gesprekken met zowel slachtoffer als dader om inzicht te krijgen in de situatie en om het gedrag bij te sturen.

4. Pesten door Buitensluiten of Negeren

Hoe te signaleren?

- Een kind speelt of werkt vaak alleen en wordt genegeerd als het probeert mee te doen.
- Het kind zoekt regelmatig steun bij de leerkracht omdat anderen hem/haar niet laten meedoen.
- Het kind toont gedragingen van verdriet of frustratie in sociale situaties, zoals huilen of boos worden als het wordt buitengesloten.

Concrete acties van de leerkracht

- Observeer groepsdynamiek tijdens pauzes, speelactiviteiten en groepswork om patronen van buitensluiting te herkennen.

Anti-pestprotocol

- Spreek de klas aan op de waarde van inclusie en bespreek wat het betekent om iemand opzettelijk buiten te sluiten.
- Stimuleer groepsactiviteiten en geef opdrachten waarbij kinderen met wisselende klasgenoten moeten samenwerken.
- Houd groepsgesprekken over vriendschap, respect en hoe belangrijk het is om iedereen erbij te betrekken.
- Praat met het kind dat buitensluitend gedrag vertoont en bespreek het effect van hun gedrag op anderen.

5. Pesten Achter de Rug van het Slachtoffer

Hoe te signaleren?

- Het gepeste kind lijkt sociale situaties te vermijden en oogt verdrietig of gespannen.
- Andere kinderen fluisteren, roddelen of lachen in het geheim, vaak in de buurt van het slachtoffer.
- Het slachtoffer ontvangt negatieve reacties van meerdere kinderen zonder duidelijke aanleiding.

Concrete acties van de leerkracht

- Let op gedragingen zoals fluisteren, stiekem lachen of het vormen van groepjes die roddelen.
- Spreek de klas aan op geruchten en roddelen en bespreek wat de impact hiervan kan zijn.
- Creëer een veilige omgeving waarin leerlingen kunnen praten over wat ze ervaren, en zorg voor vertrouwelijke meldpunten voor pestgedrag.
- Stel met de klas regels op voor wederzijds respect en voorkom het vormen van 'kliekjes' binnen de groep.
- Ga in gesprek met het kind dat gepest wordt om te achterhalen hoe het zich voelt en bespreek manieren om dit gedrag samen aan te pakken.

6. Digitaal Pesten (Cyberpesten)

Hoe te signaleren?

- Het kind lijkt bang of gestrest na het gebruik van sociale media of het bekijken van berichten op de telefoon.
- Het kind wordt plotseling teruggetrokken, onzeker of angstig over wat anderen van hem/haar vinden.
- Ouders melden dat het kind thuis problemen ervaart met online berichten of gedrag van klasgenoten.

Concrete acties van de leerkracht

- Praat in de klas over het gebruik van sociale media, de minimumleeftijdsgrens en de gevolgen van digitaal pesten.
- Informeer en werk samen met ouders over de gevaren van digitaal pesten en stel duidelijke afspraken op voor mediagebruik.
- Moedig kinderen aan om vervelende berichten, foto's of video's te melden bij een volwassene.
- Zorg voor een veilige plek waar leerlingen hun zorgen kunnen uiten en waar ze direct hulp kunnen krijgen bij digitaal pesten.
- Bespreek digitaal pestgedrag met de hele klas en leg de nadruk op digitale etiquette en respectvol gedrag online.

Door bewust om te gaan met deze signalen en acties, kan de leerkracht effectief inspelen op pestgedrag en een veilige, respectvolle leeromgeving voor alle kinderen creëren.

Mogelijke signalen om pesters te herkennen

Anti-pestprotocol

Naast signaleringen die we doen om een gepest kind te herkennen, hebben we ook oog voor een pester.

De thuissituatie van een kind dat pest kan een belangrijke rol spelen in het ontstaan en voortduren van pestgedrag. Kinderen spiegelen vaak gedrag dat zij thuis zien of ervaren. Als een kind bijvoorbeeld opgroeit in een omgeving waar conflicten regelmatig worden opgelost met agressie, intimidatie, of uitsluiting, kan het deze patronen meenemen naar de schoolomgeving. Ook kan een gebrek aan positieve aandacht of duidelijke grenzen thuis ertoe leiden dat een kind op school negatief gedrag vertoont om toch gezien te worden.

Daarnaast kan onzekerheid of een gevoel van onveiligheid in de thuissituatie ervoor zorgen dat een kind zelf de controle probeert te houden door anderen te pesten. Het pesten kan dan een manier zijn om eigen frustraties of spanningen af te reageren. Daarom is het van groot belang om als school samen met ouders te kijken naar de oorzaak van pestgedrag. Door samen te werken kunnen we een aanpak creëren die zowel op school als thuis bijdraagt aan het welzijn en de ontwikkeling van het kind.

Pesters vertonen niet altijd duidelijk gedrag, maar er zijn verschillende signalen die kunnen wijzen op pestgedrag. Naast het directe pesten kunnen de volgende kenmerken helpen om een pester te herkennen:

1. **Dominantie in de groep:** Pesters hebben vaak een sterke behoefte om de baas te spelen en zoeken naar manieren om macht uit te oefenen over anderen. Ze nemen vaak de leiding tijdens spel- of groepsactiviteiten en kunnen anderen onder druk zetten om hun zin te krijgen.
2. **Negatief gedrag in groepssituaties:** Ze maken vaak negatieve opmerkingen over andere kinderen, lachen anderen uit, en hebben een kritische houding. Dit gedrag kan zich uiten tijdens groepswork, spelletjes, of in de pauze.
3. **Gebrek aan empathie:** Pesters tonen weinig inlevingsvermogen of medeleven voor anderen. Ze lijken zich niet druk te maken over de gevoelens van het slachtoffer of de gevolgen van hun acties.
4. **Goed kunnen manipuleren:** Pesters zijn vaak manipulatief en weten anderen zo te beïnvloeden dat ze zelf buiten schot blijven. Ze kunnen bijvoorbeeld anderen aansporen om mee te pesten zonder zelf direct betrokken te lijken.
5. **Veel conflicten met anderen:** Ze komen vaak in conflictsituaties terecht met andere kinderen, zelfs buiten de directe context van pesten. Ze zijn snel geïrriteerd of raken snel in een woordenwisseling.
6. **Stabiele sociale kring:** Pesters hebben vaak een groep volgers om zich heen die hen steunen of zelfs meehelpen met het pesten. Dit geeft hen een gevoel van macht en versterkt hun positie binnen de groep.
7. **Duidelijke reacties op grenzen:** Als pesters worden aangesproken op hun gedrag, kunnen ze defensief, boos, of juist ontwijkend reageren. Ze proberen de verantwoordelijkheid van zich af te schuiven of anderen de schuld te geven.
8. **Vragen om spullen of geld:** Ze vragen vaker dan andere kinderen om spullen van klasgenoten te mogen lenen of proberen anderen te dwingen hen spullen of geld te geven.
9. **Aandacht zoeken:** Pesters laten vaak uitdagend of luidruchtig gedrag zien om de aandacht van zowel leeftijdsgenoten als volwassenen te trekken. Dit kan wijzen op een onderliggend gevoel van onzekerheid.
10. **Gebrek aan respect voor regels:** Ze overtreden vaker de regels en tonen weinig respect voor autoriteit. Dit kan variëren van kleine overtredingen in de klas tot het doelbewust negeren van afspraken en regels.

Anti-pestprotocol

Welke rollen zijn er bij pestgedrag?

Bij pestgedrag spelen verschillende rollen een belangrijke dynamiek in de groep. Naast de pester en het slachtoffer zijn er anderen die, bewust of onbewust, bijdragen aan de situatie. Hieronder worden de verschillende rollen binnen pestgedrag uitgelegd:

1. De Gepeste (Het Slachtoffer)

Dit is het kind dat het slachtoffer is van het pestgedrag. Het kan op verschillende manieren gepest worden, zoals fysiek, verbaal, digitaal of door buitensluiting. Slachtoffers voelen zich vaak machteloos, onzeker en kunnen bang zijn om hulp te vragen. Ze worden vaak doelwit omdat ze om een of andere reden als 'anders' worden beschouwd, zoals door hun uiterlijk, gedrag, interesses of gevoeligheid. Het pesten heeft vaak grote gevolgen voor hun zelfvertrouwen, welzijn, en schoolprestaties.

2. De Pester

De pester is degene die actief het pestgedrag vertoont. Vaak hebben zij de behoefte om macht en controle uit te oefenen over anderen. De motivatie kan variëren; soms doen zij het om hun eigen onzekerheid te verbergen, om aandacht te krijgen, of omdat ze geleerd gedrag vertonen vanuit hun omgeving. Pesters kunnen zowel openlijk als subtiel te werk gaan en hebben vaak een groep volgers of meelopers om hen heen, wat hun positie in de groep versterkt.

3. De Meelopers (Assistenten)

Meelopers zijn kinderen die de pester actief steunen en deelnemen aan het pestgedrag. Ze helpen de pester door bijvoorbeeld mee te schelden, te lachen, te buitensluiten of zelfs fysiek geweld te gebruiken. Meelopers doen dit vaak om zelf niet het volgende slachtoffer te worden, om erbij te horen, of omdat ze de pester als leider beschouwen. Hoewel zij niet de initiators van het pesten zijn, dragen zij wel actief bij aan de situatie.

4. De Zwijgers (Toeschouwers)

Zwijgers zijn de kinderen die het pestgedrag zien gebeuren, maar niets doen om het te stoppen. Ze zijn vaak bang om zelf slachtoffer te worden als ze iets zeggen, of ze weten niet goed hoe ze moeten reageren. Door niets te doen, geven zij de pester echter impliciet toestemming om door te gaan. Hun passieve houding kan de indruk wekken dat het gedrag wordt geaccepteerd, waardoor het pestgedrag voortduurt.

5. De Aspirant-Helpers (Verdedigers)

Dit zijn de kinderen die het slachtoffer willen helpen en het pestgedrag proberen te stoppen. Ze voelen aan dat het gedrag onrechtvaardig is en kunnen proberen in te grijpen door de pester aan te spreken, het slachtoffer te steunen, of een volwassene in te lichten. Toch vinden zij het vaak moeilijk om daadwerkelijk actie te ondernemen, omdat ze bang zijn om zelf gepest te worden of niet weten hoe ze effectief kunnen helpen. Het is belangrijk om deze kinderen te ondersteunen, omdat zij een positieve invloed kunnen hebben op de groepsdynamiek.

Het is essentieel dat leerkrachten deze verschillende rollen herkennen en benaderen. Door de groep bewust te maken van hun rol in pestgedrag, kan de cultuur in de klas veranderen. Zo leren kinderen elkaar te steunen en in te grijpen wanneer zij pestgedrag signaleren, wat bijdraagt aan een veilige en prettige schoolomgeving voor iedereen.

Anti-pestprotocol

Rollen

Op schoolniveau zijn er specifieke maatregelen nodig om een veilig schoolklimaat te realiseren waarin pesten niet wordt getolereerd. De betrokkenheid van alle partijen – van directie tot ouders en leerlingen – is essentieel om succesvol anti-pestbeleid te voeren. Ten grondslag ligt natuurlijk onze preventieve methode De Vreedzame School. Hiermee proberen we zoveel mogelijk pestgedrag te voorkomen.

Rol van de Directie

De directie is verantwoordelijk voor het waarborgen van het anti-pestbeleid binnen de school. Zij zorgen ervoor dat het anti-pestprotocol goed wordt nageleefd en dat het regelmatig wordt geëvalueerd en aangepast indien nodig. De directie faciliteert scholing voor leerkrachten en andere medewerkers rondom het thema pesten en zet het onderwerp op de agenda tijdens teamvergaderingen. Daarnaast onderhoudt de directie contact met ouders en de medezeggenschapsraad (MR) om draagvlak voor het anti-pestbeleid te creëren.

Rol van de Intern Begeleider (IB'er)

De intern begeleider monitort de sociale veiligheid binnen de school en ondersteunt leerkrachten bij signalen van structureel pestgedrag. De IB'er zorgt er samen met de leerkracht voor dat pestincidenten worden vastgelegd en dat er een plan van aanpak wordt opgesteld voor de betrokken leerlingen.

Rol van de Leerkrachten

Leerkrachten hebben een sleutelrol in het signaleren en aanpakken van pestgedrag. Zij:

- Gaan direct in gesprek met leerlingen wanneer er signalen zijn van pestgedrag en nemen elk signaal serieus. Er moet altijd ruimte zijn voor het bespreken van gevoelens en ervaringen van de betrokken kinderen.
- Negeren pestgedrag nooit en maken het bespreekbaar in de klas om de groepsdynamiek te verbeteren.
- Hanteren de 'STOP-methode' in de klas: leren leerlingen om duidelijk 'STOP' te zeggen bij ongewenst gedrag en begeleiden hen in het samen zoeken naar een win-winoplossing. Bij conflicten geven zij kinderen de kans om hun gevoelens te uiten.
- Informeren ouders tijdens de informatieavond aan het begin van het schooljaar over het anti-pestprotocol en de rol die zij als ouders kunnen spelen.
- Melden structureel pestgedrag bij de intern begeleider, zodat er een breder plan van aanpak kan worden opgesteld.

Rol van de Ouders

Ouders spelen een belangrijke rol in het bevorderen van een veilige schoolomgeving. Zij:

- Zorgen voor een ondersteunende thuissituatie waarin open communicatie en respect centraal staan.
- Zijn alert op signalen van pestgedrag bij hun eigen kind, of dit nu als slachtoffer, pester of toeschouwer is, en gaan hierover in gesprek.
- Werken samen met de school door pestgedrag te melden bij de leerkracht of intern begeleider en volgen de richtlijnen van het anti-pestprotocol.
- Steunen het kind bij het toepassen van de 'STOP-methode' en bespreken regelmatig de sociale situaties op school.

Rol van de Kinderen

Anti-pestprotocol

Kinderen leren hun eigen rol te herkennen in de omgang met anderen. Zij:

- Gebruiken de 'STOP-methode' wanneer zij ongewenst gedrag ervaren: zij zeggen 'STOP' en leggen uit waarom het gedrag niet gewenst is.
- Informeren de leerkracht wanneer het pestgedrag niet stopt, zodat er direct actie kan worden ondernomen.
- Worden gestimuleerd om op te komen voor elkaar en niet zwijgend toe te kijken bij pestgedrag, maar het samen met de leerkracht bespreekbaar te maken.

Met deze gezamenlijke inzet werken directie, intern begeleiders, leerkrachten, ouders en kinderen aan een schoolomgeving waarin pesten niet wordt getolereerd en waar iedereen zich veilig en gerespecteerd voelt.

STOP-methode

Bij de rol van de kinderen wordt de stop-methode besproken. Deze methodiek hanteren we binnen de gehele school.

De 'STOP-methode' blijft een effectieve manier om ongewenst gedrag direct te adresseren en pesten binnen de perken te houden. De kern van de methode is helder en eenvoudig, maar inmiddels ligt er ook meer focus op het benoemen van gevoelens en gezamenlijke oplossingen:

1. **STOP zeggen:** Wanneer een leerling te maken krijgt met gedrag dat hij of zij als vervelend of ongewenst ervaart, zegt het kind duidelijk 'STOP'. Vervolgens legt het kort uit waarom het wil dat de ander stopt, bijvoorbeeld: "STOP, ik vind het niet fijn als je mij uitscheldt." Dit helpt de ander te begrijpen welk gedrag als kwetsend wordt ervaren.
2. **De ander stopt direct:** Zodra de STOP-melding wordt gemaakt, moet de ander direct stoppen met het gedrag. Op deze manier is het voor iedereen in de groep duidelijk waar de grens ligt.
3. **Melden bij de leerkracht:** Als het gedrag niet stopt of als de situatie onveilig blijft voelen, moet dit meteen worden gemeld bij de leerkracht. De leerkracht grijpt vervolgens direct in door met de betrokken kinderen in gesprek te gaan.
4. **In gesprek met gevoel:** De leerkracht bespreekt met de leerlingen wat er is gebeurd, waarbij er ook ruimte is om gevoelens te benoemen. De focus ligt niet alleen op het gedrag, maar ook op hoe het gedrag anderen heeft beïnvloed. Dit helpt om een welles-nietes-situatie te voorkomen en creëert begrip bij de betrokkenen.
5. **Samen zoeken naar een oplossing:** Onder begeleiding van de leerkracht zoeken de leerlingen samen naar een oplossing die voor alle betrokkenen werkt. Het doel is een win-win situatie, waarin de pester inzicht krijgt in de impact van zijn of haar gedrag en het slachtoffer zich gehoord en gesteund voelt.
6. **Nader moment van terugkoppeling:** Als de leerlingen er niet direct uitkomen, neemt de leerkracht op een later moment opnieuw de tijd om met de betrokkenen te spreken. Hierbij kan de leerkracht extra begeleiding geven om te werken aan het versterken van sociale vaardigheden en empathie.

De STOP-methode zet in op duidelijke communicatie, het uiten van gevoelens, en het vinden van gezamenlijke oplossingen, ondersteund door actieve betrokkenheid van de leerkracht. Hiermee wordt een veilige sfeer in de klas bevorderd en wordt pesten sneller en effectiever aangepakt.

Anti-pestprotocol

Van preventie naar handelen

Als ouders, of leerkrachten merken of vermoeden dat er sprake is van pestgedrag, bij hun eigen kind of een ander kind, wordt dit direct gemeld aan de leerkracht of de directie van de school. Natuurlijk gaat dit stappenplan ook direct in als een leerling aangeeft dat er sprake is van pestgedrag.

Op dat moment treedt onderstaand stappenplan in werking:

1. **Extra observatie/ gesprek met de leerling:** Na de melding houdt de leerkracht extra toezicht op de betrokken leerlingen en observeert nauwkeurig wat er in de groep gebeurt. Het doel is om inzicht te krijgen in de situatie en de groepsdynamiek. We gaan zo snel mogelijk ook in gesprek met de betrokken kinderen / ouders om een inschatting te maken van de situatie.
2. **Begeleidend Gesprek en Informeren van Ouders:** Als de leerkracht constateert dat er inderdaad sprake is van pestgedrag, volgt er een begeleidend gesprek met zowel de pester als het gepeste kind. Tijdens dit gesprek wordt het viersporenbeleid op individueel niveau besproken. Daarnaast worden beide ouders op de hoogte gebracht van het gesprek en worden de gedragskaders en mogelijke consequenties duidelijk uitgelegd.
3. **Evaluatie na Twee Weken:** Indien het pestgedrag na twee weken niet is gestopt, nodigt de leerkracht beide ouders/verzorgers uit voor een gesprek op school. Dit gesprek vindt plaats volgens het vier sporenbeleid, waarbij opnieuw de gedragskaders en consequenties worden besproken.
4. **Maken van Afspraken en Doorverwijzing:** Tijdens het gesprek worden concrete afspraken gemaakt over de aanpak van het pestgedrag. Tegelijkertijd wordt er een vervolgspraak binnen twee weken gepland om de voortgang te evalueren. Indien nodig kan in deze fase al worden besloten om door te verwijzen voor specialistische hulp. Dit kan gelden voor zowel de pester (bijvoorbeeld naar een gedragspecialist) als het gepeste kind (bijvoorbeeld voor sociaal-emotionele ondersteuning).
5. **Vervolgspraak en Evaluatie:** Bij de vervolgspraak wordt gecontroleerd of de gemaakte afspraken zijn nagekomen en of de aanpak succesvol is geweest. Bij succes kan het proces worden afgerond; bij geen succes worden er nieuwe afspraken gemaakt en, indien nodig, wordt wederom gekeken naar externe hulpverlening.
6. **Consequenties bij Aanhoudend Pesten:** Wanneer het pesten ondanks herhaalde interventies en doorverwijzingen niet stopt, wordt overgegaan tot consequenties en eventueel zwaardere maatregelen. In geval van blijvende overtredingen kunnen schorsing en uiteindelijk zelfs verwijdering van school volgen. Dit is een laatste middel dat de school inzet om de veiligheid en het welzijn van alle leerlingen te waarborgen.

Met dit stappenplan creëren we een duidelijke structuur voor het aanpakken van pestgedrag, waarbij we zowel de pester als het slachtoffer op de juiste manier ondersteunen en duidelijke grenzen stellen.

Vier-sporenbeleid

Dit beleid biedt ons meerdere invalshoeken om zowel de pester als de gepeste leerling te ondersteunen, en helpt ons om de beste strategie te kiezen voor ieder uniek pestgeval. We nemen het viersporenbeleid door met de ouders, zodat zij betrokken zijn bij de maatregelen.

Anti-pestprotocol

1. Individueel Niveau (Spoor 1)

Op dit niveau wordt er specifiek aandacht besteed aan de betrokken leerlingen: zowel de pester als het gepeste kind. Het doel is om de oorzaak van het gedrag te begrijpen en gerichte begeleiding te bieden. De stappen zijn als volgt:

- Pester: De pester krijgt begeleiding om inzicht te krijgen in het eigen gedrag en de gevolgen daarvan. De nadruk ligt op het ontwikkelen van sociale vaardigheden, empathie en respect voor anderen. Indien nodig kan er doorverwezen worden naar gespecialiseerde hulp, zoals een gedragsdeskundige.
- Gepeste kind: Het gepeste kind krijgt steun om weerbaar te worden en zelfvertrouwen op te bouwen. Ook hier kan doorverwijzing naar externe ondersteuning plaatsvinden, bijvoorbeeld naar een sociaal-emotionele coach of psycholoog.

2. Groepsniveau (Spoor 2)

Dit niveau richt zich op de dynamiek binnen de groep of klas. Vaak speelt pestgedrag zich af in een groep waarin bepaalde rollen (zoals meelopers, zwijgers, aspirant-helpers) aanwezig zijn. Het doel is om de sociale cohesie in de klas te versterken en een positieve groepsnorm te creëren:

- Bespreken in de klas: Met behulp van de leerkracht wordt pestgedrag besproken in de klas. De nadruk ligt hierbij op respect, samenwerking en inclusiviteit. De groepsregels en de 'STOP-methode' worden actief geoefend en besproken.
- Groepsactiviteiten: Er worden groepsactiviteiten georganiseerd om de sociale vaardigheden van de leerlingen te versterken en een veilige sfeer te creëren waarin iedereen zich geaccepteerd voelt.

3. Schoolniveau (Spoor 3)

Op schoolniveau wordt een algemeen beleid opgesteld en gehandhaafd dat pesten voorkomt en aanpakt. Dit beleid is gebaseerd op een heldere visie op pesten en veiligheid, en wordt ondersteund door het hele team:

- Anti-pestprotocol: De school stelt een anti-pestprotocol op dat duidelijk aangeeft welke stappen er worden genomen bij signalen van pestgedrag. Het protocol wordt regelmatig geëvalueerd en aangepast.
- Trainingen en scholing: Leerkrachten, directie en ondersteunend personeel volgen trainingen om pestgedrag te signaleren, effectief aan te pakken en een positieve groepsdynamiek te bevorderen.
- Ouderbetrokkenheid: Ouders worden geïnformeerd over het anti-pestbeleid tijdens ouderavonden en via nieuwsbrieven. Ook wordt benadrukt hoe zij thuis kunnen bijdragen aan een veilige en respectvolle omgeving.

4. Externe Ondersteuning (Spoor 4)

Wanneer de eerdere sporen niet het gewenste effect hebben, kan er gebruik worden gemaakt van externe ondersteuning. Dit omvat het inschakelen van professionals buiten de school:

- Specialistische hulp: Zowel de pester als het gepeste kind kan worden doorverwezen naar externe specialisten, zoals een kinderpsycholoog, maatschappelijk werker, of gedragstherapeut.
- Samenwerking met instanties: De school onderhoudt contact met instanties zoals de GGD, Veilig Thuis, of jeugd- en opvoedhulporganisaties om bij complexe situaties passende begeleiding te bieden.
- Nazorg: Bij beëindiging van het pestgedrag wordt in samenwerking met externe professionals en ouders gekeken naar de nodige nazorg, om herhaling te voorkomen.

Door het toepassen van het vier sporenbeleid kan de school pestgedrag effectief aanpakken op alle niveaus. Hiermee wordt niet alleen het gedrag van individuen aangepakt, maar wordt ook gewerkt aan een veilige en ondersteunende schoolomgeving voor alle leerlingen.

Anti-pestprotocol

Anti-pestprotocol

Maatregelen op Individueel Niveau (letten op de rare hoofdletters... en dikgedrukte letters opeens.

In de vorige secties zijn de verschillende rollen rondom pestgedrag al uitgebreid besproken, evenals het stappenplan om pesten effectief aan te pakken. In dit gedeelte richten we ons op de concrete maatregelen die genomen worden binnen de klas en op individueel niveau. Ieder pestgeval is anders en vraagt om een aanpak op maat. Daarom kijken we altijd met het hele team naar de beste interventie voor de specifieke situatie. Deze maatregelen zijn erop gericht om snel en doelgericht in te grijpen, terwijl we de betrokken leerlingen en hun ouders optimaal ondersteunen. Zo streven we naar een veilige en respectvolle schoolomgeving waarin pestgedrag geen kans krijgt.

1. Begeleidende Gesprekken met de Gepeste Leerling

Deze gesprekken geven de gepeste leerling de ruimte om gevoelens te uiten en bieden steun. We benadrukken dat er alles aan gedaan wordt om het pesten te stoppen. Daarnaast wordt in het gesprek verkend wat de leerling zelf denkt dat kan helpen om de situatie te verbeteren.

2. Begeleidende Gesprekken met de Leerling die Pest

Deze gesprekken zijn bedoeld om duidelijk te maken dat pesten onacceptabel is en dat het gedrag moet stoppen. Als er meerdere leerlingen bij het pestgedrag betrokken zijn, worden zij individueel gesproken, zodat zij niet van tevoren kunnen overleggen over wat ze zullen zeggen. Nadat alle betrokken leerlingen zijn gesproken, kan er een gezamenlijk gesprek plaatsvinden om het gedrag te bespreken en oplossingen te zoeken.

We onderzoeken hierbij ook de oorzaak van het pestgedrag: wat zit erachter? De leerkracht kijkt niet alleen naar de symptomen, maar probeert ook inzicht te krijgen in onderliggende redenen. Dit kan ondersteund worden door methoden zoals het “herstelcontract bij pesten” (voor groep 7-8) of de “No Blame-methode.” Hiermee mobiliseren we zowel pesters als kinderen uit de middengroep om een veilig klimaat in de klas te creëren voor de gepeste leerling.

3. Gesprekken met Ouders van Betrokken Leerlingen

Het is in het belang van de leerling dat de ouders/verzorgers op de hoogte worden gesteld van de situatie. Daarom nodigt de leerkracht, eventueel samen met de intern begeleider of directie, de ouders uit voor een gesprek. Hierin bespreken we wat er speelt, welke maatregelen zijn genomen en welke verdere stappen nodig zijn.

4. Overleg tussen Directie, Intern Begeleider en Leerkracht

Er vindt regelmatig overleg plaats tussen de directie, de intern begeleider (IB'er) en de leerkracht. Tijdens dit tweewekelijkse overleg worden signalen en de voortgang van maatregelen geëvalueerd. Ook kunnen collega's die niet direct bij het geval betrokken zijn, de aanpak toetsen en nieuwe inzichten bieden. Hierdoor blijven we alert en kunnen we onze aanpak steeds verbeteren. We bekijken ook of er inzet van externen nodig is op individueel als groepsniveau.